

Zbornik sudske prakse

PRESUDA SUDA (prvo vijeće)

16. siječnja 2019.*

„Zahtjev za prethodnu odluku – Pravosudna suradnja u građanskim stvarima – Sudska nadležnost, priznavanje i izvršenje sudskih odluka u stvarima koje se odnose na obvezu uzdržavanja – Uredba (EZ) br. 44/2001 – Članak 5. točka 2. – Članak 27. – Članak 35. stavak 3. – Nadležnost, priznavanje i izvršenje sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću – Uredba (EZ) br. 2201/2003 – Članak 19. – Litispendencija – Članak 22. točka (a) – Članak 23. točka (a) – Nepriznavanje odluka u slučaju očite suprotnosti s javnim poretком – Članak 24. – Zabrana preispitivanja nadležnosti suda podrijetla – Razlog nepriznavanja koji se temelji na povredi pravila o litispendenciji – Nepostojanje”

U predmetu C-386/17,

povodom zahtjeva za prethodnu odluku na temelju članka 267. UFEU-a, koji je uputio Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud, Italija), odlukom od 26. listopada 2016., koju je Sud zaprimio 27. lipnja 2017., u postupku

Stefano Liberato

protiv

Luminite Luise Grigorescu,

SUD (prvo vijeće),

u sastavu: R. Silva de Lapuerta, potpredsjednica, u svojstvu predsjednice prvog vijeća, J.-C. Bonichot, A. Arabadjiev, E. Regan i C. G. Fernlund (izvjestitelj), suci,

nezavisni odvjetnik: Y. Bot,

tajnik: A. Calot Escobar,

uzimajući u obzir pisani postupak,

uzimajući u obzir očitovanja koja su podnijeli:

- za S. Liberata, F. Ongaro i A. Castellani, *avvocati*,
- za talijansku vladu, G. Palmieri, u svojstvu agenta, uz asistenciju P. Pucciariella, *avvocato dello Stato*,
- za češku vladu, M. Smolek, J. Vlácil i A. Kasalická, u svojstvu agenata,

* Jezik postupka: talijanski

– za Europsku komisiju, E. Montaguti i M. Wilderspin, u svojstvu agenata,
saslušavši mišljenje nezavisnog odvjetnika na raspravi održanoj 6. rujna 2018.,
donosi sljedeću

Presudu

- 1 Zahtjev za prethodnu odluku odnosi se na tumačenje Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000 (SL 2003., L 338, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 133.).
- 2 Zahtjev je upućen u okviru spora između Stefana Liberata i Luminite Luise Grigorescu u vezi sa zahtjevom za priznavanje u Italiji sudske odluke o bračnom sporu, roditeljskoj odgovornosti i obvezi uzdržavanja koja je donesena u Rumunjskoj.

Pravni okvir

Pravo Unije

Uredba br. 2201/2003

- 3 Uvodne izjave 11. i 21. Uredbe br. 2201/2003 glase:
„(11) Obveza uzdržavanja isključena je iz područja primjene ove uredbe, budući da je već obuhvaćena Uredbom [Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima (SL 2001., L 12, str. 1.) (SL, posebno izdanje na hrvatskom jeziku, poglavlje 19., svezak 3., str. 30.)]. Sudovi nadležni u skladu s odredbama ove uredbe stoga će imati opću nadležnost za odlučivanje o obvezi uzdržavanja, primjenom članka 5. [točke] 2. Uredbe [br. 44/2001].

[...]

- (21) Priznavanje i izvršenje sudskih odluka donesenih u nekoj državi članici trebalo bi se temeljiti na načelu uzajamnog povjerenja, a razlozi nepriznavanja trebali bi biti svedeni na najmanju moguću mjeru.”
- 4 Članak 12. Uredbe br. 2201/2003, naslovljen „Prorogacija nadležnosti”, u stavku 1. propisuje:
„Sudovi države članice, nadležni prema odredbama članka 3. za rješavanje zahtjeva za razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka, nadležni su i za sve predmete koji se odnose na roditeljsku odgovornost povezanu s takvim zahtjevom ako:
(a) barem jedan od bračnih drugova ima roditeljsku odgovornost prema djetetu;

i

(b) ako su bračni drugovi i nositelji roditeljske odgovornosti izričito ili na neki drugi nedvosmisleni način prihvatili nadležnost sudova u trenutku pokretanja postupka pred sudom te ako je to u interesu djeteta.”

5 Člankom 17. te uredbe, naslovljenim „Razmatranje nadležnosti”, određuje se:

„Ako je pokrenut postupak pred sudom države članice u predmetu za koji taj sud nije nadležan prema odredbama ove uredbe, nego je za njega nadležan sud druge države članice, taj sud se, po službenoj dužnosti, proglašava nenadležnim.”

6 Člankom 19. navedene uredbe propisuje se:

„1. Ako je postupak koji se odnosi na razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka između istih stranaka pokrenut pred sudovima različitih država članica, sud pred kojim je postupak započeo kasnije s njim zastaje, po službenoj dužnosti, dok se ne utvrdi nadležnost suda pred kojim je postupak započeo ranije.

2. Ako je postupak koji se odnosi na roditeljsku odgovornost u vezi s istim djetetom i o istom predmetu pokrenut pred sudovima različitih država članica, sud pred kojim je postupak započeo kasnije s njim zastaje, po službenoj dužnosti, dok se ne utvrdi nadležnost suda pred kojim je postupak započeo ranije.

3. Ako je utvrđena nadležnost suda pred kojim je postupak započeo ranije, sud pred kojim je postupak započeo kasnije proglašava se nenadležnim u korist prvog suda. U tom slučaju, stranka koja je pokrenula odgovarajući postupak pred drugim sudom može pokrenuti postupak pred prvim sudom.”

7 Člankom 22. Uredbe br. 2201/2003, naslovljenim „Razlozi nepriznavanja sudskih odluka koje se odnose na razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka”, određuje se:

„Sudska odluka koja se odnosi na razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka ne priznaje se:

(a) ako je takvo priznavanje očito u suprotnosti s javnim redom [poretком] u državi članici u kojoj se zahtijeva priznavanje;

[...]

(c) ako je nepomirljiva sa sudskom odlukom donesenom u postupku između istih stranaka u državi članici u kojoj se zahtijeva priznavanje; [...]

[...]”

8 Članak 23. te uredbe, naslovljen „Razlozi nepriznavanja sudskih odluka koje se odnose na roditeljsku odgovornost”, glasi kako slijedi:

„Sudska odluka koja se odnosi na roditeljsku odgovornost ne priznaje se:

(a) ako je takvo priznavanje očito u suprotnosti s javnim redom [poretком] u državi članici u kojoj se zahtijeva priznavanje, uzimajući u obzir interes djeteta;

[...]

(e) ako je nepomirljiva s kasnijom sudskom odlukom koja se odnosi na roditeljsku odgovornost donesenom u državi članici u kojoj se zahtijeva priznavanje;

[...]"

- 9 Članak 24. navedene uredbe, naslovljen „Zabrana preispitivanja nadležnosti suda podrijetla”, određuje:

„Nadležnost suda države članice podrijetla ne može se preispitivati. Ispitivanje javnog reda [Kriterij javnog poretka] iz članka 22. [točke] (a) i članka 23. [točke] (a) ne može se primjenjivati na propise koji se odnose na nadležnost iz članka 3. do 14.”

Uredba br. 44/2001

- 10 Člankom 5. Uredbe br. 44/2001 određuje se:

„Osoba s domicilom [prebivalištem] u državi članici može u drugoj državi članici biti tužena:

[...]

2. u stvarima koji se odnose na obvezu uzdržavanja, pred sudovima u mjestu u kojemu osoba s pravom na uzdržavanje ima domicil [prebivalište] ili uobičajeno boravište ili, ako je riječ o postupku povezanom s postupkom koji se odnosi na status osobe, pred sudom koji je, prema pravu tog suda, nadležan za takve postupke, osim ako se nadležnost temelji isključivo na državljanstvu neke od stranaka;

[...]"

- 11 Članak 27. te uredbe glasi kako slijedi:

„1. Ako se pred sudovima različitih država članica vode postupci o istom predmetu u kojima sudjeluju iste stranke, svi sudovi osim onog pred kojim je prvo započet postupak zastaju s postupcima, po službenoj dužnosti, sve dok se ne utvrdi nadležnost suda koji je prvi započeo postupak.

2. Nakon što se utvrdi nadležnost suda koji je prvi započeo postupak, svi ostali sudovi proglašavaju se nenadležnima u korist tog suda.”

- 12 Člankom 34. te uredbe predviđa se:

„Sudska odluka se ne priznaje:

1. ako bi takvo priznavanje bilo u očitoj suprotnosti s javnim poretkom u državi članici u kojoj se traži priznanje;

[...]

3. ako je nepomirljiva sa sudskom odlukom donesenom u sporu između istih stranaka u državi članici u kojoj se zahtijeva priznanje;

4. ako je nepomirljiva s prethodno donesenom sudskom odlukom u drugoj državi članici ili u trećoj zemlji, a radi se o istom predmetu između istih stranaka, pod uvjetom da prethodno donesena sudska odluka ispunjava uvjete potrebne za njezino priznavanje u državi članici u kojoj se zahtijeva priznavanje.”

13 Članak 35. Uredbe br. 44/2001 propisuje:

„1. Nadalje, sudska se odluka ne priznaje ako nisu poštovane odredbe odjeljaka 3., 4. ili 6. poglavlja II., ili u slučaju iz članka 72.

2. Pri provjeri osnova za nadležnost iz prethodnog stavka, sud ili tijelo kojemu se podnosi zahtjev za priznavanje vezan je utvrđenim činjeničnim stanjem na osnovi kojega je sud države članice u kojoj je sudska odluka donesena utemeljio svoju nadležnost.

3. Prema odredbama stavka 1., ne može se provjeravati nadležnost suda države članice u kojoj je donesena sudska odluka. Ispitivanje [Kriterij] javnog poretka iz članka 34. točke 1. ne smije se primijeniti na pravila o nadležnosti.”

Talijansko pravo

14 Članak 150. codicea civile (Građanski zakonik), naslovljen „Zakonska rastava”, određuje:

„Zakonska rastava bračnih drugova moguća je.

Rastava može biti sudska ili sporazumna.

Samo bračni drugovi mogu tražiti sudsku rastavu ili odobrenje sporazumne rastave.”

15 Članak 151. Građanskog zakonika, naslovljen „Sudska rastava”, predviđa:

„Rastava se može zatražiti ako se iznesu, čak i neovisno o želji jednog od bračnih drugova ili obaju bračnih drugova, činjenice zbog kojih je nastavak zajedničkog života postao nemoguć ili koje teško štete odgoju djece.

Proglašavanjem rastave, ako su ispunjeni uvjeti i ako je podnesen zahtjev u tom smislu, sud proglašava rastavu zbog krivnje jednog od bračnih drugova, s obzirom na njegovo ponašanje koje je u suprotnosti s dužnostima koje proizlaze iz braka.”

16 Sud koji je uputio zahtjev pojašnjava da su roditeljska odgovornost i obveza uzdržavanja djeteta uređeni na isti način u slučaju rastave i razvoda člancima 337.a do 337.g Građanskog zakonika.

Glavni postupak i prethodna pitanja

17 S. Liberato i L. L. Grigorescu vjenčali su se 22. listopada 2005. u Rimu (Italija) te su živjeli zajedno u toj državi članici do rođenja svojeg djeteta 20. veljače 2006. Budući da se bračni odnos postupno pogoršavao, majka je odvela dijete u Rumunjsku, nakon čega se više nije vraćala u Italiju.

18 Tužbom od 22. svibnja 2007. S. Liberato pokrenuo je postupak pred Tribunaleom di Teramo (Sud u Teramu, Italija) radi zakonske rastave i dodjele skrbi nad djetetom. L. L. Grigorescu upustila se u postupak pred tim sudom te je zatražila odbijanje zahtjeva u meritumu i postavila protuzahtjev da se S. Liberatu odredi sudjelovanje u troškovima djetetova uzdržavanja. Presudom od 19. siječnja 2012. spomenuti sud proglasio je zakonsku rastavu bračnih drugova zbog krivnje L. L. Grigorescu te je zasebnim rješenjem vratio predmet na ispitivanje u pogledu uzajamnih zahtjeva stranaka u području izvršavanja roditeljske odgovornosti.

- 19 Iako je postupak u pogledu roditeljske odgovornosti koji je pokrenut pred Tribunaleom di Teramo (Sud u Teramu) i dalje bio u tijeku, L. L. Grigorescu 30. rujna 2009. pokrenula je postupak pred Judecătoria Bucureşti (Prvostupanjski sud u Bukureštu, Rumunjska) te je zatražila razvod, isključivu skrb nad djetetom i očevo sudjelovanje u njegovu uzdržavanju.
- 20 M. Liberato upustio se u postupak pred tim sudom i istaknuo prigovor litispendencije, navodeći da je u Italiji već pokrenuo postupak u vezi sa zakonskom rastavom i roditeljskom odgovornošću. Međutim, spomenuti je sud presudom od 31. svibnja 2010. proglasio razvod bračnih drugova, majci dodijelio skrb nad djetetom te utvrdio načine ostvarivanja očeva prava na kontakte s djetetom i iznos uzdržavanja koji on treba plaćati u njegovu korist.
- 21 Ta je presuda postala pravomoćna nakon presude Curtee de Apel Bucureşti (Žalbeni sud u Bukureštu, Rumunjska) od 12. lipnja 2013. kojom je potvrđena presuda Tribunalula Bucureşti (Okružni sud u Bukureštu, Rumunjska) od 3. prosinca 2012. o odbijanju žalbe što ju je protiv presude od 31. svibnja 2010. podnio S. Liberato.
- 22 Naposljetku, postupak rastave u Italiji okončan je presudom Tribunalea di Teramo (Sud u Teramu) od 8. srpnja 2013. Taj je sud dodijelio ocu isključivu skrb nad djetetom te je naložio da se ono odmah vrati u Italiju. Navedeni je sud također utvrdio načine ostvarivanja majčina prava na kontakt s djetetom u Italiji te je naložio da ona sudjeluje u njegovu uzdržavanju.
- 23 Konkretno, Tribunale di Teramo (Sud u Teramu) odbio je podredni zahtjev L. L. Grigorescu, podnesen na temelju Uredbe br. 2201/2003, da se u Italiji prizna presuda o razvodu koju je 3. prosinca 2012. donio Tribunalul Bucureşti (Okružni sud u Bukureštu). Naime, Tribunale di Teramo (Sud u Teramu) upozorio je na činjenicu da je postupak razvoda u Rumunjskoj pokrenut nakon postupka zakonske rastave u Italiji i da su, slijedom toga, rumunjski sudovi povrijedili članak 19. Uredbe br. 2201/2003 jer nisu obustavili postupak.
- 24 L. L. Grigorescu podnijela je žalbu na tu presudu i podredni zahtjev za priznavanje presude Curtee de Apel Bucureşti (Žalbeni sud u Bukureštu) od 12. lipnja 2013., koja je odbila prigovor litispendencije, obrazlažući to argumentom da nije riječ o istim predmetima u skladu s rumunjskim postupovnim pravom.
- 25 Presudom od 31. ožujka 2014. Corte d'appello di L'Aquila (Žalbeni sud u L'Aquili, Italija) preinačio je presudu Tribunalea di Teramo (Sud u Teramu) od 8. srpnja 2013. te je prihvatio prigovor pravomoćnosti stečene na temelju odluke o razvodu koju su donijeli rumunjski sudovi, a koja se također odnosila na skrb nad djetetom i sudjelovanje u njegovu uzdržavanju. Taj je žalbeni sud smatrao da povreda sustava litispendencije u pravu Unije koju su počinila sudska tijela pred kojima je postupak započeo kasnije, odnosno rumunjski sudovi, nije relevantna u svrhu ispitivanja uvjeta priznavanja konačnih mjera donesenih u toj državi članici te je zaključio da ne postoji nijedan razlog, osobito ne javnog poretka, koji bi spriječio priznavanje rumunjske odluke.
- 26 S. Liberato podnio je žalbu u kasacijskom postupku protiv te presude Cortea d'appello di L'Aquila (Žalbeni sud u L'Aquili).
- 27 Sud koji je uputio zahtjev navodi da se odluka donesena u Rumunjskoj odnosi na bračnu vezu, roditeljsku odgovornost i obvezu uzdržavanja. U postupku zakonske rastave pokrenutom u Italiji izneseni su isti zahtjevi, osim u pogledu onoga koji se odnosi na bračnu vezu, a koji nije isti jer se talijanskim pravnim poretkom zahtijeva da se prije razvoda utvrdi da su ispunjeni uvjeti za zakonsku rastavu između bračnih drugova, koji su utvrđeni zakonom.
- 28 Taj sud iznosi da ne postoje razlozi na temelju članka 22. točke (c) Uredbe br. 2201/2003, članka 23. točke (e) te uredbe ili članka 34. stavka 4. Uredbe br. 44/2001 kojima se sprečava priznavanje rumunjske odluke u pogledu bračnog statusa, roditeljske odgovornosti i obveze uzdržavanja.

- 29 Međutim, navedeni sud smatra da valja ispitati može li se – prema njegovu mišljenju očita – povreda odredbi o litispendenciji u pravu Unije, odnosno članka 19. Uredbe br. 2201/2003 i članka 27. Uredbe br. 44/2001, što su je počinili sudovi koji su donijeli odluku priznavanje koje se traži smatrati razlogom koji sprečava njezino priznavanje zbog suprotnosti s javnim poretom.
- 30 U tim je okolnostima Corte suprema di cassazione (Vrhovni kasacijski sud, Italija) odlučio prekinuti postupak i uputiti Sudu sljedeća prethodna pitanja:
- „1. Utječe li povreda pravila o litispendenciji iz članka 19. stavaka 2. i 3. Uredbe [br. 2201/2003] samo na utvrđivanje sudske nadležnosti, pa se posljedično primjenjuje njezin članak 24., ili je naprotiv spomenuta povreda prepreka tomu da se odluka donesena u državi članici pred čijim je sudom postupak započeo kasnije prizna u državi članici pred čijim je sudom postupak započeo ranije, iz razloga javnog poretka u postupovnom smislu, uzimajući u obzir činjenicu da taj članak 24. upućuje samo na pravila o sudskoj nadležnosti iz članka 3. do 14. Uredbe br. 2201/2003, a ne i na njezin članak 19.?
2. Protivi li se tumačenje članka 19. Uredbe br. 2201/2003, prema kojem je on samo kriterij za utvrđivanje sudske nadležnosti, pojmu 'litispendencija' iz prava Europske unije kao i funkciji i svrsi te odredbe, namijenjene propisivanju skupa kogentnih pravila javnog poretka u postupovnom smislu kojima se jamči stvaranje zajedničkog prostora obilježenog povjerenjem i uzajamnom lojalnošću u postupovnom smislu među državama članicama, u kojem se mogu primjenjivati automatsko priznavanje i slobodni protok sudskih odluka?”

O prethodnim pitanjima

- 31 Najprije treba istaknuti da se pitanja suda koji je uputio zahtjev odnose isključivo na tumačenje Uredbe br. 2201/2003. Međutim, u njezinoj je uvodnoj izjavi 11. navedeno da obveza uzdržavanja nije obuhvaćena njezinim odredbama, nego odredbama Uredbe br. 44/2001, a iz odluke kojom je upućeno prethodno pitanje proizlazi da se glavni postupak odnosi na priznavanje odluke koja se odnosi ne samo na bračni spor i roditeljsku odgovornost nego i na obvezu uzdržavanja. Slijedom navedenog, na postavljena pitanja valja odgovoriti s obzirom na uredbe br. 2201/2003 i 44/2001.
- 32 Svojim pitanjima, koja valja razmotriti zajedno, sud koji je uputio zahtjev u biti pita treba li pravila o litispendenciji iz članka 27. Uredbe br. 44/2001 i članka 19. Uredbe br. 2201/2003 tumačiti na način da sudovi države članice suda pred kojim je postupak u bračnom sporu, sporu o roditeljskoj odgovornosti ili sporu o obvezi uzdržavanja započeo ranije mogu odbiti priznati odluku suda pred kojim je postupak započeo kasnije, koja je donesena protivno tim pravilima i postala je konačna, a zbog njezine očite suprotnosti s javnim poretom.
- 33 U tom pogledu valja podsjetiti na to da je L. L. Grigorescu rumunjskom sudu 30. rujna 2009. podnijela tužbu za razvod braka što ga je sklopila sa S. Liberatom, zahtjev za dodjelu skrbi nad djetetom i zahtjev za sudjelovanje u njegovu uzdržavanju, dok je prije tog datuma talijanski sud zaprimio zahtjeve S. Liberata za zakonsku rastavu između bračnih drugova i za dodjelu skrbi nad djetetom i protuzahtjev L. L. Grigorescu za sudjelovanje u djetetovu uzdržavanju.
- 34 Pri donošenju zaključka o nepostojanju litispendencije u smislu članka 19. Uredbe br. 2201/2003 rumunjski sud pozvao se na činjenicu da su predmeti bračnih sporova različiti – jedan se odnosi na razvod, a drugi na rastavu – te se proglasio nadležnim za odlučivanje o tužbi L. L. Grigorescu.
- 35 Kao što je to Sud ranije ocijenio, premda je u bračnim sporovima, u skladu s člankom 19. stavkom 1. Uredbe br. 2201/2003, bitno da tužbe obuhvaćaju iste stranke, one mogu imati različit predmet, pod uvjetom da se odnose na razvod, zakonsku rastavu ili poništaj braka. Sud je iz toga zaključio da može biti riječ o litispendenciji odnosno paralelnim postupcima, u smislu članka 19. Uredbe br. 2201/2003,

kada su pred dvama sudovima različitih država članica odvojeno pokrenuti postupak zakonske rastave i postupak razvoda. U tim okolnostima i u slučaju da je riječ o istim strankama, sud pred kojim je postupak započeo kasnije po službenoj dužnosti zastaje s postupkom dok se ne utvrdi nadležnost suda pred kojim je postupak započeo ranije (presuda od 6. listopada 2015., A, C-489/14, EU:C:2015:654, t. 33. i 34.).

- 36 Nadalje, kako je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točkama 56. i 57. svojeg mišljenja, ako se tijekom postupka koji se odnosi na bračnu vezu podnesu zahtjevi koji se odnose na roditeljsku odgovornost, primjenjuju se pravila o litispendenciji koja se odnose na rastavu. Isto vrijedi i u stvarima koje se odnose na uzdržavanje ako je zahtjev povezan s postupkom koji se odnosi na status osobe, u skladu s člankom 5. točkom 2. Uredbe br. 44/2001. Iz toga proizlazi da je prva vrsta zahtjeva obuhvaćena člankom 19. stavkom 1. Uredbe 2201/2003, a druga člankom 27. Uredbe br. 44/2001.
- 37 U predmetnom slučaju sud pred kojim je postupak započeo ranije zahtjevom za zakonsku rastavu proglasio se nadležnim – na temelju članka 12. stavka 1. Uredbe br. 2201/2003 – za odlučivanje o zahtjevima u pogledu roditeljske odgovornosti nad djetetom i obveze njegova uzdržavanja zato što se L. L. Grigorescu upustila u postupak pred njime i time prihvatila njegovu nadležnost.
- 38 Iz toga proizlazi da u situaciji poput one u glavnom postupku sud pred kojim je postupak započeo kasnije – zahtjevom za razvod i zahtjevima u pogledu roditeljske odgovornosti i obveze uzdržavanja – odbijanjem da prekine postupak i proglašavanjem svoje nadležnosti za odlučivanje o tim zahtjevima povređuje odredbe članka 19. Uredbe br. 2201/2003 i članka 27. Uredbe br. 44/2001.
- 39 Da bi se odgovorilo na pitanja suda koji je uputio zahtjev, valja istaknuti da je članak 19. Uredbe br. 2201/2003 sastavljen od izraza sličnih onima u članku 27. Uredbe br. 44/2001 i da uspostavlja mehanizam postupanja istovjetan onomu iz potonjeg članka u slučajevima litispendencije. Stoga prilikom tumačenja Uredbe br. 2201/2003 valja voditi računa o razmatranjima Suda u pogledu Uredbe br. 44/2001 (vidjeti u tom smislu presudu od 6. listopada 2015., A, C-489/14, EU:C:2015:654, t. 27.).
- 40 Nadalje, treba podsjetiti na značajke mehanizma ustanovljenog Uredbom br. 2201/2003.
- 41 Ona se temelji na suradnji i uzajamnom povjerenju između sudova, koji trebaju dovesti do uzajamnog priznavanja sudskih odluka, kamena temeljca za uspostavu pravog pravosudnog područja (presuda od 15. veljače 2017., W i V, C-499/15, EU:C:2017:118, t. 50. i navedena sudska praksa).
- 42 S tim u vezi, važna je uloga pravila o litispendenciji.
- 43 Kao što je to Sud prethodno ocijenio, cilj je tih pravila da se izbjegnu – u interesu dobrog sudovanja unutar Unije – paralelni postupci pred sudovima različitih država članica i proturječne odluke do kojih u tom slučaju može doći. U tu je svrhu zakonodavac Unije odlučio ustanoviti jasan i učinkovit mehanizam kako bi riješio slučajeve litispendencije, koji se temelji na kronološkom redoslijedu pokretanja postupaka pred sudovima (vidjeti u tom smislu presudu od 6. listopada 2015., A, C-489/14, EU:C:2015:654, t. 29. i 30. i navedenu sudska praksu te po analogiji, u pogledu Uredbe br. 44/2001, presudu od 27. veljače 2014., Cartier parfums-lunettes i Axa Corporate Solutions assurances, C-1/13, EU:C:2014:109, t. 40.).
- 44 Kako bi se osigurala primjena Uredbe br. 2201/2003 koja će biti učinkovita i sukladna načelu uzajamnog povjerenja na kojem se temelji, kao prvo valja naglasiti – što je učinio i nezavisni odvjetnik u točki 59. svojeg mišljenja – da je na svakom sudu da u skladu s člankom 17. te uredbe provjeri postojanje svoje nadležnosti (vidjeti u tom smislu presude od 15. srpnja 2010., Purrucker, C-256/09, EU:C:2010:437, t. 73.; od 12. studenoga 2014., L, C-656/13, EU:C:2014:2364, t. 58. i od 15. veljače 2017., W i V, C-499/15, EU:C:2017:118, t. 54.).

- 45 Kao drugo, u skladu s člankom 24. Uredbe br. 2201/2003, ne može se preispitivati nadležnost suda države članice podrijetla (presuda od 9. studenoga 2010., Purucker, C-296/10, EU:C:2010:665, t. 85.). Isto vrijedi i za Uredbu br. 44/2001 u pogledu njezina članka 35. stavka 3.
- 46 Kao treće, u skladu s uvodnom izjavom 21. Uredbe br. 2201/2003, ona se temelji na konceptu prema kojem se priznavanje i izvršenje sudskih odluka donesenih u nekoj državi članici mora temeljiti na načelu uzajamnog povjerenja, a razlozi nepriznavanja trebaju biti svedeni na najmanju moguću mjeru (presuda od 19. studenoga 2015., P, C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, t. 35.).
- 47 S obzirom na ta razmatranja valja ispitati je li to što je odluka, koja je postala konačna, donesena povredom pravila o litispendenciji iz članka 27. Uredbe br. 44/2001 i članka 19. Uredbe br. 2201/2003 razlog javnog poretka koji sprečava da sudovi države članice suda pred kojim je postupak započeo ranije, na temelju članka 34. Uredbe br. 44/2001 te članka 22. točke (a) i članka 23. točke (a) Uredbe br. 2201/2003, priznaju tu odluku.
- 48 U tom pogledu valja istaknuti da se, u skladu sa samim tekstom članka 24. Uredbe br. 2201/2003, kriterij javnog poretka iz članka 22. točke (a) i članka 23. točke (a) te uredbe ne može primjenjivati na pravila o nadležnosti iz njezinih članaka 3. do 14.
- 49 Stoga treba utvrditi čine li pravila o litispendenciji pravila o nadležnosti jednaka onima iz članaka 3. do 14. te uredbe.
- 50 U tom pogledu, iako je točno da pravila o litispendenciji iz članka 19. Uredbe br. 2201/2003 nisu među pravilima o nadležnosti izričito navedenima u članku 24. te uredbe, spomenuti članak 19. nalazi se u njezinu poglavlju II., naslovljenom „Nadležnost”.
- 51 Nadalje, kao što je to nezavisni odvjetnik istaknuo u točki 77. svojeg mišljenja, kada, kao u glavnom postupku, sud pred kojim je postupak započeo ranije – odlučujući o podrednom zahtjevu za priznavanje – razmatra je li sud pred kojim je postupak započeo kasnije pravilno primijenio pravila o litispendenciji, a time i razloge zbog kojih se nije proglasio nenadležnim, on nužno preispituje nadležnost suda pred kojim je postupak započeo kasnije. Međutim, kao što je to navedeno u točki 45. ove presude, članak 24. Uredbe br. 2201/2003 onemogućava takvu provjeru.
- 52 Prema tome, unatoč činjenici da zabrana iz članka 24. te uredbe ne sadržava izričito pozivanje na njezin članak 19., navodna povreda potonje odredbe ne omogućuje sudu pred kojim je postupak započeo ranije da bez preispitivanja nadležnosti suda pred kojim je postupak započeo kasnije odbije priznavanje njegove odluke donesene povredom pravila o litispendenciji sadržanog u spomenutoj odredbi (vidjeti po analogiji, u pogledu članka 15. Uredbe br. 2201/2003, presudu od 19. studenoga 2015., P, C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, t. 45.).
- 53 Ta razmatranja mogu se primijeniti i na pravila o litispendenciji iz članka 27. Uredbe br. 44/2001, u pogledu obveze uzdržavanja, zato što članak 35. stavak 3. te uredbe također propisuje da nije moguće preispitivati nadležnost sudova države članice podrijetla.
- 54 Valja dodati da sud države u kojoj se traži priznavanje ne može a da ne dovede u pitanje svrhu uredbi br. 2201/2003 i 44/2001 odbiti priznati odluku donesenu u drugoj državi članici samo zato što smatra da je u njoj pogrešno primijenjeno nacionalno pravo ili pravo Unije (vidjeti u tom smislu presude od 16. srpnja 2015., Diageo Brands, C-681/13, EU:C:2015:471, t. 49. i od 19. studenoga 2015., P, C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, t. 46.).

- 55 Tu analizu potkrepljuje činjenica da razloge nepriznavanja odluke zbog njezine očite suprotnosti s javnim poretom, navedene u članku 22. točki (a) i u članku 23. točki (a) Uredbe br. 2201/2003 te u članku 34. Uredbe br. 44/2001, treba usko tumačiti jer predstavljaju zapreku ostvarenju jednog od temeljnih ciljeva tih uredbi, kako je navedeno u točki 46. ove presude (vidjeti u tom smislu presudu od 19. studenoga 2015., P, C-455/15 PPU, EU:C:2015:763, t. 36.).
- 56 Slijedom navedenog, na upućena pitanja valja odgovoriti tako da pravila o litispendenciji iz članka 27. Uredbe br. 44/2001 i članka 19. Uredbe br. 2201/2003 treba tumačiti na način da im je protivno to da sudovi države članice suda pred kojim je postupak u bračnom sporu, sporu o roditeljskoj odgovornosti ili sporu o obvezi uzdržavanja započeo ranije samo zbog povrede navedenih pravila odbiju priznati odluku suda pred kojim je postupak započeo kasnije i koja je postala konačna. Konkretno, ta povreda ne može sama za sebe opravdati nepriznavanje spomenute odluke zbog njezine očite suprotnosti s javnim poretom te države članice.

Troškovi

- 57 Budući da ovaj postupak ima značaj prethodnog pitanja za stranke glavnog postupka pred sudom koji je uputio zahtjev, na tom je sudu da odluči o troškovima postupka. Troškovi podnošenja očitovanja Sudu, koji nisu troškovi spomenutih stranaka, ne nadoknađuju se.

Slijedom navedenog, Sud (prvo vijeće) odlučuje:

Pravila o litispendenciji iz članka 27. Uredbe Vijeća (EZ) br. 44/2001 od 22. prosinca 2000. o [sudskoj] nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u građanskim i trgovačkim stvarima i članka 19. Uredbe Vijeća (EZ) br. 2201/2003 od 27. studenoga 2003. o nadležnosti, priznavanju i izvršenju sudskih odluka u bračnim sporovima i u stvarima povezanim s roditeljskom odgovornošću, kojom se stavlja izvan snage Uredba (EZ) br. 1347/2000, treba tumačiti na način da im je protivno to da sudovi države članice suda pred kojim je postupak u bračnom sporu, sporu o roditeljskoj odgovornosti ili sporu o obvezi uzdržavanja započeo ranije samo zbog povrede navedenih pravila odbiju priznati odluku suda pred kojim je postupak započeo kasnije i koja je postala konačna. Konkretno, ta povreda ne može sama za sebe opravdati nepriznavanje spomenute odluke zbog njezine očite suprotnosti s javnim poretom te države članice.

Potpisi